

6. Супрун Д. М. Теорія та практика професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.03. Київ, 2018. 657 с.

7. Супрун Д. М. Management – a component of psychologists' professional training (Менеджмент – складова професійної підготовки психологів). Навчально-методичний посібник для студентів, слухачів магістратури та практикуючих психологів. Київ, 2019. 390с.

8. Супрун М. О. *Основи професійного самовиховання майбутнього співробітника МВС України: навч. посіб.* Київ : КІВС, 1998

Одержано 22.02.2023

УДК 378.01

Валентина Олександрівна ТЮРІНА,

*професор кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор педагогічних наук, професор;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2308-1977>;*

Ірина Олексіївна ДАНЧЕНКО,

*професор кафедри ЮНЕСКО та соціального захисту
Державного біотехнологічного університету (м. Харків),
доктор педагогічних наук, доцент;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0103-8142>*

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Дано визначення поняття «критичне мислення». Розглянуто критичне мислення як професійно значущу якість особистості офіцера поліції,

***Ключові слова:** критичне мислення, конфліктна ситуація, квест-технологія, проблемні завдання професійної спрямованості.*

Визначальною особливістю професійної діяльності працівників поліції є те, що ця діяльність зазвичай відбувається в агресивному соціальному, професійному і психологічному оточуючому середовищі, за умови різних соціальних і професійних конфліктів. Соціальним конфліктам притаманна велика кількість факторів, які детермінують невизначеність цієї конфліктної ситуації, коли наслідки дій офіцера поліції неможливо передбачити однозначно, а відтак працівникові поліції потрібні додаткові внутрішні сили для подолання різноманітних труднощів і проблем. Ефективність професійної діяльності правоохоронців визначається багатьма факторами, до числа яких належить вміння опановувати власні емоції й управляти ними, виважено та відповідально приймати рішення, особливо у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю. Крім того, професійно важливим є вміння попереджати та розв'язувати конфлікти, вміти управляти конфліктом, обирати в конфлікті раціональний стиль поведінки, позитивно впливати на свого опонента для конструктивного вирішення конфліктної ситуації або конфлікту. Для ефективного виконання професійних дій в умовах конфліктів необхідно враховувати, що соціальні конфлікти і конфліктні ситуації характеризуються високим ступенем невизначеності. Тому працівники поліції мають бути психологічно готові до роботи в ситуаціях з високим рівнем невизначеності. Отже, у офіцерів поліції мають бути сформовані, відповідні знання, вміння, навички, а також якості особистості, які проявляються через вміння швидко аналізувати ситуацію й інформацію, що характеризуються невизначеністю, і відповідально приймати рішення та реалізовувати їх. Тобто у працівників поліції має бути сформовано критичне мислення як професійно важлива якість особистості. Тому одним із завдань, що стоять перед сучасними закладами вищої освіти МВС України, є формування і розвиток критичного мислення у курсантів як майбутніх

офіцерів поліції. До числа освітніх технологій, що використовуються в організації освітнього процесу, зокрема з метою формування критичного мислення, сьогодні можна віднести **квест-технології**, а також проблемні завдання професійної спрямованості.

Проблему формування і розвитку критичного мислення досліджували М. Векслер, О. Марченко, Н. Плотникова, В. Тюріна, Д. Шакирова та інші. Питанням використання квест-технологій у процесі підготовки фахівців з різних спеціальностей присвятили роботи Н. Горошко, М. Гриневич, І. Данченко, Т. Захарова, О. Лобанова, Н. С. Осяк, Є. Плеханова, І. Сокол, В. Тюріна, А. Чудакова, Е. Яковлева та інші; застосування квест-технологій у процесі підготовки майбутніх працівників для різних підрозділів Національної поліції України розглядали Г. Доскевич, О. Жебровська, Є. Ігумнова, К. Ісмайлов, М. Кадемія, М. Козяр, Н. Мілорадова, В. Тюріна, О. Федоренко та інші.

На сьогодні великий накопичений практичний досвід низки дослідників [1; 2] свідчить, що вміння критично мислити дозволяє здобувачам вищої освіти гнучко використовувати одержані знання для вирішення професійних завдань, швидко і всебічно аналізувати інформацію і ситуацію, що склалася, виважено приймати рішення, ефективно й творчо опановувати професійні уміння і навички, а, отже, швидко і правильно орієнтуватися в їхній майбутній професійній діяльності.

Критичне мислення – це система суджень, яка використовується для аналізу подій і формулювання обґрунтованих висновків. Критичне мислення дозволяє спеціалісту, визначати основні проблеми наявної ситуації, об'єктивно і всебічно аналізувати ці проблеми, виносити об'єктивну оцінку, давати вірні інтерпретації, коректно та ефективно застосовувати одержані результати при аналізі проблем і наявної ситуації, формувати оптимальні стратегії реагування.

Володіння навичками критичного мислення готує майбутніх спеціалістів, зокрема майбутніх офіцерів поліції, до практичної діяльності та до життя в цілому, до вміння бачити зміни у правоохоронній системі країни, враховувати ці зміни під час виконання службових завдань, дозволяє швидко і правильно орієнтуватися в їхній майбутній професійній діяльності. Критичне мислення допомагає їм змінювати психологію, адаптуватися до нових умов професійної діяльності, розвивати їхні ділові здібності та професійну кваліфікацію.

Наявність критичного мислення є необхідною для випускника сучасного закладу вищої освіти, незалежно від спеціальності, але особливо важливою є для педагогів, психологів, а також й працівників поліції, оскільки у сфері їхньої професійної діяльності критичне мислення сприяє виробленню ефективних рішень та їх реалізації, генерації ідей та створенню нових технологій з урахуванням сучасних умов й вимог життя в країні.

Тому одним із пріоритетних завдань, що стоять перед професійною освітою, є розвиток критичного мислення курсантів і студентів ЗВО МВС України як засобу ефективного мислення, пізнання самого себе та оцінки явищ дійсності. Від того, як педагог під час навчального процесу, зокрема використовуючи інноваційні технології, зможе навчити курсантів і студентів критично мислити, забезпечити сприйняття, запам'ятовування, розуміння, осмислення та інші розумові процеси залежить ефективність процесу навчання, а, отже, й ефективність майбутньої професійної діяльності курсантів і студентів.

З метою створення у закладах вищої освіти відповідних умов для продуктивної професійної підготовки майбутніх фахівців, в тому числі й для формування і розвитку критичного мислення, доцільно використовувати можливості освітніх інноваційних технологій, зокрема квест-технологій і проблемних завдань професійної спрямованості [3].

Отже, з метою формування у майбутніх офіцерів поліції критичного мислення як професійно значущої якості особистості доцільно проводити заняття з використанням квестових завдань та проблемних завдань професійної спрямованості, які за змістом, умовами та діючими факторами наближені до реальних ситуацій, що характеризуються високим рівнем невизначеності, а, отже, потребують для їхнього вирішення проявів курсантами критичного мислення, що у кінцевому рахунку сприяє формуванню і розвитку критичного мислення у майбутніх офіцерів поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Векслер М. Критическое мышление : дис. канд. психол. наук Киев, 1973, с.75.

2. Плотникова Н.Ф. Критическое мышление и его формирование в высшем учебном заведении. *Educational Technology & Society* 12 (1), 2009. ISSN 1436 – 4522, С.396 – 400.

3. Тюріна В.О., Марченко О.Г., Солохіна Л.О. Квест-технології як фактор формування критичного мислення майбутніх офіцерів поліції. *Theoretical aspects of education development*. III Міжнародна науково-практична конференція, 24-27 січня 2023 р., Варшава, Польща. 2023, С. 392-396. DOI-10.46299/ISG.2023.1.3

Одержано 22.02.2023

УДК 159.9:351.74(477)

Дмитро Володимирович ШВЕЦЬ,

ректор Одеського державного університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, доцент,

заслужений працівник освіти України;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1999-9956>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ

Проаналізовано підходи до визначення поняття «професійна підготовка поліцейських». Конкретизовано мету й основні завдання професійної підготовки поліцейських в Україні. Наголошено на дотриманні принципів, які сприятимуть більш якійсній та ефективній професійній підготовці поліцейських в Україні.

Ключові слова: *професійна підготовка, поліцейські, професійна підготовка поліцейських, ефективність освітнього процесу.*

Нагальні питання та виклики, що стоять перед органами системи МВС у зв'язку з воєнними діями, й особливості адаптації підготовки фахівців системи МВС до потреб практики та реалій сьогодення вимагають від закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання формування високопрофесійного кадрового корпусу правоохоронців, здатного якісно виконувати поставлені перед ними завдання, функції та обов'язки, захищати права та свободи українських громадян, підвищувати авторитет поліцейських та рівень довіри з боку населення.

Одним із напрямів реформування системи МВС є оновлення та систематичне вдосконалення системи професійної підготовки поліцейських, яка спрямована на виховання сучасних поліцейських професіоналами, здатними реалізовувати свій потенціал, виконувати покладені на них службові обов'язки відповідно до чинного законодавства та етичних норм.

Для з'ясування сутності та завдань професійної підготовки поліцейських необхідно, перш за все, приділити увагу визначенню поняття «професійна підготовка», що міститься у науково-юридичній літературі, та аналізу мети вищезгаданого процесу. Так, О. Андрусь зауважує, що професійна підготовка виступає засобом соціалізації та гармонізації відносин людини з природосоціальним світом, опанування сучасної картини світу, розвитку національної самосвідомості людини; створення умов для набуття людиною широкої базової освіти, яка дозволяє швидко адаптуватися в соціумі; професіоналізації як набуття професійної компетентності фахівця, оволодіння фундаментальними, прикладними знаннями, високою культурою організації та реалізації професійної діяльності; самореалізації як набуття людиною вмінь продуктивної життєдіяльності, самовдосконалення [1, с. 284].

Як зазначає І. Шопіна, мета професійної підготовки у загальному значенні обумовлена потребами суспільства та особистості і являє собою «замовлення» на підготовку спеціалістів. До того ж професійна підготовка повинна віддзеркалювати не лише сучасний стан науки, техніки, виробництва, суспільних відносин, але й перспективи їх розвитку [3, с. 148].

Неможливо не погодитися також із тим, що мета професійної підготовки, зокрема поліцейських, обумовлена потребами сучасної держави та членів її суспільства. Відтак, на наш погляд,